Eerste Kamer der Staten-Generaal

Binnenhof 22
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070-312 92 00
fax 070-312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
Internet www.eerstekamer.nl

Minister van Economische Zaken en Klimaat
De heer ir. E.D. Wiebes
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

datum 30 januari 2018
betreft Vragen inzake de wijziging van de EU-aardgasrichtijn
ons kenmerk 162391u

Geachte heer Wiebes,

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV) hebben met belangstelling kennisgenomen van het Europese voorstel voor de wijziging van de EU-aardgasrichtlijn[1], dat op 9 november 2017 is gepresenteerd door de Europese Commissie. Tevens hebben zij met belangstelling kennisgenomen van het daarbij behorende BNC-fiche[2] van 15 december 2017. De leden van de fractie van **GroenLinks** hebben naar aanleiding hiervan de volgende vragen en opmerkingen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie
De leden van de fractie van **GroenLinks** hebben met grote interesse kennisgenomen van het voorstel van de Europese Commissie tot wijziging van de EU-gasrichtlijn 2009/73/EG. De leden nemen met instemming kennis van de doelen van deze wijziging, namelijk het van toepassing laten zijn van de kernbeginselen van de EU-energiewetgeving op alle gaspijpleidingen van en naar derde landen tot de grens van de jurisdictie van de EU. Dit zal betekenen dat ook deze gaspijpleidingen moeten voldoen aan de EU-regels, in dezelfde mate van transparantie zullen moeten worden beheerd, toegankelijk moeten zijn voor andere exploitanten, en efficiënt moeten worden gebruikt. De leden van GroenLinks-fractie vinden dit belangrijke verbeteringen. Zij stellen tevens vast dat de wijziging van de richtlijn nog ruimte laat voor tal van uitzonderingen, zo is derogatie mogelijk voor bestaande gaspijpleidingen uit derde landen, op basis van een case-by-case uitzondering. Deze leden vragen via u om een toelichting op deze uitzonderingen. Zij vrezen uitholling van de werking van de nieuwe richtlijn wanneer deze uitzonderingen op grote schaal mogelijk zullen zijn. Welke criteria zal de Europese Commissie hanteren voor derogatie?

De leden van de GroenLinks-fractie zijn verbaasd over uw negatieve reactie in het BNC-fiche. Zij achten deze reactie strijdig met uw streven naar vermindering van het gebruik van gas en een

[1] COM(2017)660, E-dossier E180001, te raadplegen op: https://www.eerstekamer.nl/eu/edossier/e180001_voorstel_voor_een.
[2] *Kamerstukken I,* 22.112, HM.

toekomst zonder gas. U bent tegenstander van het vergroten van bevoegdheden van de Europese Commissie, gericht op een meer gemeenschappelijk en transparant Europese gasmarkt, waarin regels die nu in de EU gelden, zoals de regel dat de gasleverancier geen eigenaar mag zijn van de gaspijpleiding, ook gaan gelden voor derde landen die gas naar de EU importeren. Een voorbeeld is Rusland met het bedrijf Gazprom, dat zowel eigenaar als leverancier van de pijpleiding is. U geeft aan dat private partijen naar eigen inzicht activiteiten moeten kunnen ondernemen, zolang deze niet tegen de wet indruisen. Waarom acht u het niet wenselijk om eisen die voor de EU intern gelden, ook aan een bedrijf als Gazprom en een land als Rusland op te leggen, waar het de import van Russisch gas betreft? Graag uw reactie hierop.

Dit vraagstuk speelt ook bij de Nordstream 2 pijpleiding. Waarom bent u tegenstander van het onderwerpen van deze pijpleiding aan EU-regels? U spreekt over geopolitieke overwegingen van dit project en bent voorstander van dit project. Hoe beoordeelt u de consequenties van deze nieuwe pijpleiding van Rusland naar Europa, om Oekraïne heen, zoals het vergroten van de geopolitieke macht van Rusland, het vergroten van het aandeel Russisch gas en het vergroten van de invloed van Poetin op de Europese energievoorziening? De leden van de GroenLinks-fractie vragen ook waarom u tegen meer EU-toezicht bent. Vindt u dat private partijen zelf mogen doen wat ze willen, zolang dit niet tegen de huidige wet indruist? Bent u het met deze leden eens dat een afbouw van de gasconsumptie in Europa en toename van inzet en gebruik van duurzame energie juist noodzaakt tot een EU-beleid, en dat dit niet aan private partijen overgelaten kan worden?

Hoe kijkt u aan tegen de grote overcapaciteit aan importcapaciteit voor gas? Eurostat geeft aan dat in 2016 466 miljard m3 gas is geconsumeerd in de EU, waarvan een derde uit de EU zelf en twee derde import vanuit derde landen. Voor deze +/- 300 miljard m3 import bestaat een importcapaciteit van ongeveer 600 miljard m3 gas. De huidige plannen voor extra importcapaciteit, zoals NordStream 2 leiden tot een toename met 58%, dus een nog veel groter overschot aan importcapaciteit, straks drie maal zoveel als nodig. Bent u het met deze leden eens dat de overcapaciteit aan importpijpleidingen teruggedrongen moet worden? Bent u het eens dat hiervoor een gemeenschappelijk EU-beleid nodig is en dat je dit niet kunt laten afhangen van private partijen? Graag uw reactie hierop.

Ook de capaciteit voor import en opslag van vloeibaar gas is veel hoger dan de vraag in de EU. Zo wordt bijvoorbeeld de Rotterdamse terminal voor vloeibaar gas maar voor 7% gebruikt. Alle terminals in de EU tezamen worden maar voor 22% gebruikt. Bent u het met de leden van de GroenLinks-fractie eens dat ook deze overcapaciteit moet worden verminderd en dat daar gemeenschappelijk EU-beleid voor nodig is?

U schrijft in het BNC-fiche dat in geval van een Brexit de nieuwe richtlijn negatief zal uitwerken op de gaspijpleiding tussen het Verenigd Koninkrijk en Nederland. Deze leden kunnen dit argument niet volgen. Op dit moment moet het VK aan de interne EU-regels voldoen, als die regels straks ook voor derde landen gaan gelden (waar het import naar de EU betreft) zal er dus in geval van een Brexit niets veranderen voor het VK ten opzichte van de huidige situatie. Kunt u dit toelichten?

In hoeverre speelt de gasrotonde en de miljarden investeringen daar een rol in uw beoordeling? Vreest u dat de nieuwe EU-regels beperkingen zullen opleggen aan de mogelijkheden om via de gasrotonde gas te transporteren en te verhandelen? Graag een reactie.

U zet vraagtekens bij de meerwaarde van de nieuwe richtlijn en vreest voor een generieke oplossing voor een specifiek probleem en meer onzekerheid voor investeerders. Kunt u dit toelichten met voorbeelden? Bent u het met deze leden eens dat investeerders gebaat zijn bij zekerheid op de lange termijn, en dat een duidelijke gemeenschappelijke EU-strategie op de lange termijn deze duidelijkheid kan en moet bieden? Zo ja, waarom past dit voorstel van de Europese Commissie daar niet in?

Ten slotte vragen de leden van de GroenLinks-fractie of u het met hen eens bent dat de Europese subsidies voor fossiele investeringen, waarvan een groot deel gasinfrastructuur betreft, dienen te worden afgebouwd in het licht van de toekomstige energievoorziening en het bestrijden van de opwarming van het klimaat? Deze leden zien in het programma 'Project of Common Interest' een groot aantal investeringen van de EU in fossiele infrastructuur, waarvan een groot deel in gas. Dit zal de overcapaciteit laten groeien, evenals het gebruik van gas. Daarmee zullen investeringen en de toename van duurzame energievoorziening en energiebesparing af worden geremd. Graag uw reactie op dit punt. Bent u het met deze leden eens dat Europese projecten niet langer de fossiele energievoorziening financieel dienen te steunen, maar gericht moeten zijn op een duurzame energievoorziening? Hoe kijkt u in dit licht naar het plan voor North Seagrid, waarmee alle landen rond de Noordzee gezamenlijk gebruik kunnen maken van windenergie opgewekt in de Noordzee?

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit zien uw reactie me belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag uiterlijk 2 maart 2018.

Hoogachtend,

A.M.V. Gerkens
Voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken